

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מון הרבי מקרעטשניף-סיגעט-ירושלים זצוק"ל, הרה"ק רבי צבי הירש בן הרה"ק רבי ניסן חיים מבראדשין זצוק"ל, נכדו חביבו של הרבי הקדוש רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זצוק"ל בעל רזא דשבת, נלב"ע במוצאי שבת קודש ט"ז אייר תשס"ו.

בשנות בחרותו, בהגיע השואה האיומה, הוגלה הרבי מקרעטשניף-סיגעט זצוק"ל עם כל משפחתו לאושוויץ. בתור בחור צעיר קיבל תפקיד כעובד במטבח המחנה. גם שם בגיא צלמות ניכרה בו האהבת ישראל שלו, כאשר סיכן את עצמו לא פעם ולא פעמיים, ובדרכים שונות ומסוכנות הוציא אוכל מהמטבח עבור היהודים בכדי להקל עליהם מעט את סבלם הנורא.

האחראי הראשי במטבח לא הרשה לאף אחד להיכנס ללא רשותו למטבח, ועל כן כשהוא היה הולך לישון היה תולה את המפתח על הקיר מעל ראשו. אולם הרבי זצוק"ל היה מסכן את עצמו ונכנס בשקט לחדרו של האחראי, היה לוקח את המפתח ממקומו, פותח את המטבח ומוציא אוכל ליהודים רעבים.

בהגיע חג הפסח, ביקש הרבי מהקב"ה בדמעות שליש שלא יכשל חלילה במאכלי חמץ בימי הפסח. ואכן הוא זכה לסייעתא דשמיא פלאית. מספר שעות לפני היכנס החג, הגיע אליו בחור מקראקא [מי היה אותו בחור שהביא לי זאת, אינני יודע עד היום, סיפר לימים]. והביא לו שבעה גורים לפסח. הוא לקח בשמחה את הגורים, בגור אחד הוא קיים את הקידוש, ארבע כוסות, ומצה, וזה היה כל מאכלו ומשתתו בליל הסדר. וכן בכל יום מימות הפסח אכל גור אחד. ורק באחרון של פסח (יום טוב שני של גלות, שבארץ ישראל כבר אינו פסח) התיר לעצמו לאכול חמץ [מפני פיקוח נפש גמור]. אך קיבל על עצמו ברוב צדקתו, שמיד כשתגמור המלחמה יעלה לארץ הקודש, וממילא דינו כבן ארץ ישראל שאינו צריך לשמור יו"ט שני, ונמצא שלא אכל חמץ בפסח...

קשר אמיץ ונצחי היה לרבינו עם כ"ק מון קדוש ה' הרבי הקדוש מבעלזא זצוק"ל, אותו החשיב לרבו המובהק. עד להסתלקות מרן מהר"א מבעלזא לשמי רום לא זה ידו מתוך ידו, ועל כל דבר קטן וגדול פנה אליו. בר"ה תש"ו, חודש לאחר הגיעו לארץ, הוא הלך מהישיבה בדושינסקי לבית הרה"ק מבעלזא שהיה אז בשכונת בית וגן, מרחק של כשעתיים הליכה, כשהוא סוחב עמו קבוצה של בחורים מהישיבה. לבחורים שלא רצו כ"כ ללכת, הוא אמר: "הרי ליל ראש השנה היום, ומחר נעמוד לדין, כל פסיעה ופסיעה תהיה לנו זכות להכריע את כף המאזניים..."

איך יכול כל יהודי לפעול ישועה עבור חברו

צרכי רבים אצל רכה של ירושלים

למדנו בדף היומי (שקלים דף ג ע"א) שהגמרא מסבירה את לשון המשנה "מתקנים את הדרכים וכו' ועושים כל צרכי רבים". בענין צרכי רבים, הגמרא אומרת במסכת ביצה (דף כ"ט ע"א): "גזל ואינו יודע למי גזל יעשה בהם צרכי רבים, בורות שיחין ומערות", וכן נפסק בשלחן ערוך חשן משפט (סימן שס"ו).

הגאון הצדיק הרבי מאונגוואר זצוק"ל מרן בעל המשנה הלכות מביא בספרו סיפור מפעים בענין זה, אותו שמע מפי מרן הגאון הגדול פוסק הדור הרב רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל.

בעת פטירת רבה של ירושלים הגאון האדר"ת זצוק"ל, הגיע הרב רבי בן ציון ידלר זצ"ל לפני רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל ואמר לו כדלהלן: "ביום שהאדר"ת הגיע לירושלים, הוא קרא לי ואמר לי, שהיות שהוא היה רב בקהילתו בחוץ לארץ הוא חושש שמא יצא לו למעול ח"ו בכספי ציבור, והרי זה גזל הרבים שאין לו תקנה אלא לעשות בו צרכי רבים, לכן אני מציע להתקין עירוב בירושלים עיה"ק, ואני מקבל עלי לשלם את כל הוצאות העירוב לכל ימי חייו. והוא התנה אתי שלא לגלות את הדבר במשך כל ימי חייו. ואכן במשך ארבע השנים האחרונות בהן היה חי בירושלים הוא שילם את זה תמיד מכיסו. כעת שהרב האדר"ת נפטר, אני רוצה להודיע זאת לכבוד הרב, שצריך שמישהו ימשיך לשלם את הוצאות העירוב, ואם לא לא אוכל יותר לעשות עירוב". רבי שמואל היה מופתע מהסיפור, ושאל אותו: "מדוע לא סיפרת לי את זה עד היום?" "כי כך היה התנאי בינינו", ענה לו ר' בן ציון. כמובן שהגאון רבי שמואל אמר לו מיד שאין ברירה וצריך להמשיך לעשות את העירוב מקופת הקהילה.

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"א ניסן, שקלים דף ג')

להרגיש את צרתו של החבר

ביו"ט שביעי של פסח הזמין לי הקב"ה שני קטעים מהרבי הקדוש מרן השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל, שתי אמרות שלכאורה אין קשר ביניהם, שגם נאמרו לא באותה שנה, אבל בס"ד נקשר אותם יחד. הקטע הראשון הוא בפרשת בשלח [תרע"א] (בעמ' קע"א), וכך כותב שם השם משמואל: "במדרש רבה, בשירה נמחלו עונותיהם של ישראל. נראה דכמו יום הכפורים הוא התדבקות הנפש במקור העליון ושורש הנשמה, וממילא נמחלו עונותיהם של ישראל, והוא כעין השקה שעל ידי חיבור באה הטהרה, כן בעת שאמרו ישראל שירה התדבקו במקור העליון וממילא נמחלו עונותיהם".

זאת אומרת, כשהידי אומר שירה בדביקות נמחלים לו העונות! הוא נהיה בריה חדשה! אז עכשיו לאחר שאמרנו את שירת הים, ויש לנו מחילת עונות, מתחילים דף חדש,

זוהי עבודתנו בימים הבאים ימי ספירת העומר, להכין את עצמנו כראוי לקראת קבלת התורה, ובפרט בעניני בין אדם לחברו, בימים אלה בהם לא נהגו כבוד זה בזה, עלינו לתקן את הדבר על ידי נהגו כבוד זה בזה. וזה מביא אותנו לקטע השני, דברים נוראים, גם כן באותה פרשה [שנת תרע"ו] (בעמ' לו): "בזה הנני מבין מה שהגיד לי כ"ק אבי אדומ"ר [בעל האבני נזר] זצלה"ה ביחוד, שכל אדם יכול להושיע את חבירו בתפלתו, אלא בתנאי שצרתו של חבירו תגע בו עד נקודת הלב ובצרתו לו צר, אבל זה עצמו שצרתו של חבירו ידכא לארץ חיתו כמו צרתו ממש, זה איננו דבר נקל, וצריכין להיות לזה איש בעל מעלה, עד כאן דבריו". אז אם אנחנו רוצים לתקן את תיקון העולם בימי ספירת העומר, אנחנו צריכים שצרתו של השני תגע לנו כמו חלילה הצרה שלנו.

נסיים עם הסיפור הנודע מהמגיד מירושלים הגאון הצדיק רבי שלום שברון זצוק"ל. שתי נשים בשערי חסד בירושלים הלכו בשבת לטייל, ומרחוק שמעו קול בכי של ילד. אמרה אשה אחת: "בואי נראה מה אפשר לעזור לילד, איך ניתן להרגיע אותו". ענתה לה חברתה: "נו... לא נורא, עוד לא שמעת מעורך ילד בוכה?". הן ממשיכות לטייל, מתקרבות לילד הבוכה, ולפתע אותה אשה שאמרה שזה לא נורא ניגשת לילד, מרימה אותו, מחבקת אותו ומנסה להרגיעו. תמחה חברתה: "הרי אמרת שזה לא נורא שילד בוכה?" ענתה האשה: "יָא, אַבְעָר ס'אִיז מִיִּין חֵיִמְקָה!" [-נכון, אבל זה חיימקה שלי]... כשסתם ילד בוכה זה לא נורא, אבל אם זה חיימקה שלי זה כבר משהו אחר לגמרי... (מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ב ניסן)

מעלין בקודש...

למדנו בדף היומי (יומא דף י"ב ע"ב) "מעלין בקודש ואין מורידין". כתב הרה"ק ממוח"צ זצוק"ל בספרו 'דברי ישראל' (ב'כללי אוריינית'): אדם יכול להיות או עולה או יורד, ואם אינו עולה הרי הוא יורד, ורק מלאך הוא תמיד בבחינת עומד. וזה רמזו חכמינו, "מעלין בקודש" - בעבודת הקודש יש להשתדל לעלות מעלה מעלה, "ואין" - אם לא יעלו למעלה, "מורידין" - הרי הם יורדים מטה מטה...

סימן לדעת מי הוא צדיק הדור

השבוע נלמד בדף היומי (דף י"ח ע"א), את המשנה שהיו מעבירים לפני הכהן גדול בערב יום כיפור פרים ואילים וכבשים כדי שיהא

צדיק
הדורות
שהכניסו
הרהורי
תשובה בכל
הדבקים
אליהם

מיני מתיקה

הגמרא במסכת סוכה (דף מ"ה ע"ב): "אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בר יוחאי, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין". אומר רש"י הקדוש: "בזכותי אני סובל את כל עונותיהם ופטרם מן הדין". חשבתי בחמתי ה' עלי ובסייעתא דשמיא להסביר את הגמרא ע"פ הדרש, כי לייחס מאורע מסוים למדת דין או רחמים תלוי הרבה בעיני האדם המתבונן, איך הוא מתייחס למה שעובר עליו. אומר רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, להוציא אותם מהמחשבה על מדת הדין, שיבינו שכל מה שעובר עליהם זה בכלל לא דין אלא רחמים. הרי רשב"י עצמו היה במערה 13 שנה ללא שום תנאים גשמיים, דוקא משם יצא החיבור שמאיר את העולם כולו, הזוהר הקדוש. רשב"י לא שקע בעצבות ומרה שחורה, למה הוא צריך להיות ניוון מקב חרובין ואיננו יכול לצאת מהמערה. הרי אומר שדוקא בהסתרה שבתוך ההסתרה שם טמון אור גדול שיכול להאיר את כל העולם. זה הכוונה יכול לפטור את העולם מן הדין, כי רשב"י עצמו המחיש בחיים חיותו שאין מושג דין, והכל רק רחמים.

סיפור ידוע מספר טעמים שאלו תלמידים את המגיד הקדוש ממזריטש ז"ע מה פירוש המשנה "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". המגיד הקדוש שלח אותם לרבי רבי זושא ז"ע. "הוא יסביר לכם", אמר להם. כשהגיעו לעירו של רבי זושא, שמרוב עניותו היה יושב ליד התנור בבגדים קרועים, פנו אליו התלמידים וסיפרו לו את דבר השליחות שלשמו נשלחו אליו. משמע הרבי רבי זושא את שאלתם, תמה ואמר: "אינני יודע למה שלח אתכם הרבי אלי, מעודי עוד לא אירע לי שום רע".

כעין זה מספרים על קדוה ה' הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל, שכשהגיע לארץ בימי השואה לאחר בריחה נועזת, ולאחר שאיבד שם את כל יוצאי חלציו ואת כל אנשי החצר, גנש בו אחד מגדולי ישראל בארץ וניחם אותו באמרו: "ה' יעזור שלא תדעו יותר מצער". כששמע זאת הרבי מבעלזא הגיב מיד ואמר בנחרצות: "הש"ת מעולם לא הרע לי".

רגיל בעבודה. ואומרת על כך הגמרא שלכן לא העבירו לפניו שעירים, מאחר ושעירים באים לכפרת חטא וכשיראה אותם תחלש דעתו. ומקשה הגמרא והלא גם הפרים באים לכפרת חטא? והגמרא מתרצת "פר כיון דעליו ועל אחיו הכהנים הוא דאתי, באחיו הכהנים אי איכא איניש דאית ביה מילתא מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה", כלומר כיון שהפר בא על חטאי אחיו הכהנים, אם אכן יש בהם חטא כלשהו הרי הכהן גדול ידע בו ומחזיר אותו בתשובה.

כותב על כך מרן השם משמואל (פרשת נח תרע"ה): "ונראה הפירוש שבאשר אחיו הכהנים הם דבוקים בו ובטלים אליו, בצדקתו הכניס בהם הרהורי תשובה אף בלי אומר ובלו דברים, כידוע מענין צדיקי הדורות שהכניסו הרהורי תשובה בכל הדבקים אליהם.

ומסיים השם משמואל בהערת אגב (בסוגריים): "[וזוהו סימן מובהק לידע מי הוא צדיק הדור, ומי הוא הדבק אליו]".

אשרינו מה טוב חלקנו בהלולא דבר יוחאי

יום ל"ג בעומר, יום ההילולא קדישא של רבי שמעון בר יוחאי, מקובל בכל תפוצות ישראל ובפרט אצל יושבי ארץ ישראל, כיום קדוש ונשגב, אשר שערי שמים פתוחים בו, והשפעות גדולות נשפעים על ידו. עוד בימי האר"י הקדוש ותלמידיו היה נהוג לעלות למירון ביום זה ולחוג בו את ההילולא מתוך רוב שמחה. כמו כן היה ידוע בכל הדורות שבל"ג בעומר יכול כל אחד להושיע במקום קדוש זה.

בצעירותו ביקר פעם הרה"ק הדברי שמואל ז"ע במירון בל"ג בעומר, ולימים סיפר מה שאירע שם. אשה עשירה אחת באה לציון הרשב"י לבקש מרשב"י שימליץ טוב עליה, כי היא שלחה אניה בלב ים מלאה בסחורה יקרה וביקשה שיעבור הכל בשלום ותרויח במסחרה. בגשתה אל הציון שמעה קול אשה עניה מבקשת לחם לילדים הקטנים שלה ומעות לנישואי שתי בנותיה. פנתה אליה העשירה ושאלה אותה כמה כסף היא צריכה, והעניה נקבה בסכום שהיא צריכה. מיד הוציאה העשירה מכיסה את כל הסכום ונתנה לאשה העניה. ואז הסתובבה אל הציון ואמרה: "רבי שמעון! ראה, אשה זו כבר פעלה את

כל מה שהיא צריכה, אנא, עזור גם לי, ותפעל עבורי שתהיה לי שמירה משמים על כל נכסי ועל הספינה השטה בלב ים".

כשסיפר הרה"ק הדברי שמואל את הסיפור היה מפליא שאותה אשה לא בקשה שהקב"ה יעזור לה בזכות הצדקה הגדולה שעשתה, אלא רק ביקשה שזכותו של רשב"י תעמוד לה...

הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלאניא זצוק"ל היה אומר, שמנהגו של עולם כשיש לאדם דין בבית המשפט הוא לוקח לעצמו עורך דין טוב, אבל לא מספיק שיש לו עורך דין טוב, הוא צריך לשבת אתו ולפרט לו את כל התיק, לגולל בפניו את כל הפרטים, מה שקרה לו. הוא הדבר במירון - אמר רבי מרדכי חיים - רבי שמעון הוא אכן עורך דין גדול מאוד ויכול לפטור את כולנו מן הדין, אבל צריך לפרט לפניו את כל מה שמעיק על לבנו, ולבקש שיפעל עבורנו כל טוב.

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדנו אדוננו בר יוחאי

מקולמוסם של הקוראים

מאוצרות הפרשה

הקב"ה: אם אתם מבינים שאני בעל הבית, אז אתם הדיירים. זה נקרא 'ברית'.

יצאת מצרים היתה בבחינת כניסה לברית, כי ערל אסור לו לאכול קרבן פסח, היה דם מילה דם פסח, מי שלא מל חייב כרת, אז הוא לא נכנס לברית. זה מה שעם ישראל צעק "למה ניגרע", זה שאלה האם נוכל להכנס לפרוייקט או לא. אז הם צעקו גיוואלד "למה ניגרע", ובגלל שהם רצו באמת, בזכות התשוקה העצומה לבורא עולם, זכה עם ישראל שמי שלא זכה בחג הראשון יש לו צ'אנס נוסף בפסח שני. זה מה שכתוב בזוהר הקדוש שכל שלשים יום מפסח ראשון השכינה כביכול מקושטת בקישוטים, כמו שהמשנה ביומא אומרת שכל שלשים יום מהחנותה הכלה נקראת כלה ומותר לה לרחוץ את פניה ביום הכיפורים. שלשים יום מפסח זה זמן השמחה לאלו שהצטרפו לברית, זכרתי לך חסד נעורייך, אז הזוהר הקדוש אומר על פסח שני "תרעין פתיחין", למי שרוצה להצטרף, זה מהותו של פסח שני, הזדמנות נוספת לכרות ברית עם בורא עולם.

מכתב תורה מאת הגאון הצדיק הרב דוד בנימין הכהן בטלמן שליט"א מחשובי מורי הוראה ורב בביתר עילית

לכבוד שאר בשרי הקרוב נפשי קשורה בנפשו מזכה הרבים **הגאון הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א**

בס"ד לזיכוי הרבים כתבתי כמה מילים על ענין פסח שני, וכמה מתאים לשלוח זאת לגליון החשוב והיחודי "מתיקות הדף היומיומי" כשמו כן הוא.

המדרש אומר בפרשת אמור (ויקרא רבה כח): "רבי יוחנן אומר, לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, שעל ידי מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען, הדא הוא דכתיב (בראשית ז) 'ונתתי לך ולזרעך אחריתך' על מנת 'ואתה את בריתך תשמור', ואיזה זה מצות העומר". כל המפרשים מתחבטים איפה מוזכר העומר באותה פרשה. גם המהר"ל דן בזה, ותוכן העניין בקצרה הוא כך: ארץ ישראל ניתנה לעם ישראל בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, אם לא שומרים שמיטה הולכים לגלות, כדי לשבר את האהון זה כמו דירה בשכירות, אם אתה משלם כמו שצריך אתה יכול להישאר, ואם לא מראים לך מי הבעל הבית האמיתי... העומק של מצות העומר הוא, שכאשר מתחילה התבואה לצמוח, שזה החיים של השנה החדשה, מיד אנו מראים שבורא עולם הוא בעל הבית. אומר

אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (יח, ה). כ"ק מרן החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל, היה אומר בשם רבותיו שהפירוש הוא שיש לעשות את המצוות בחיות ולא בקרירות. אך הוא בעצמו היה מפרש, שעל האדם לראות שהתורה ומצוות יהיו כל חיותו, שידע בבירור שאין לו שום חיות רק מה שזוכה לעשות נחת רוח להקב"ה.

אצל רבינו הקדוש מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל ראינו בחוש וחשנו מה שכתוב ברמב"ן שכל הבית המקדש זה המשך של מעמד הר סיני, מאחר ובהר סיני אי אפשר להיות כל הזמן אז יש בית המקדש ששם יש את גילוי השכינה ועם ישראל דבוקים בבורא עולם. הטיש של פסח שני שראינו אצל הרבי הקדוש זצוק"ל היה ביטוי של השיבונו ה' אליך ונשובה, אני לא רק רוצה בלב, אני מוכן לעשות הכל לאכול מצה ולשתות ארבע כוסות, אני עובד הכל ואוכל מצה ומרור. זה היה ביטוי לתשוקה של תרעין פתיחין, וכמו שהרבי הרבה לדבר אז על העת רצון הזה.

אז שבורא עולם יעזור שבאמת זכה ששערי שמים פתח ואוצר הטוב לנו תפתח.

דורש שלומך הטוב בברכת כהנים באהבה, **דוד בנימין הכהן בטלמן**

כתב הרב חיד"א ז"ל בספרו עבודת הקדוש (מורה באצבע סי' ח): "יום ל"ג לעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י זכותו יגן עלינו, כי הוא יומא דהלולא דיליה, ונודע שרצונו הוא שישמחו ביום זה, כידוע ממעשה מהר"א הלוי זלה"ה ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם מפום רבנן קדישי. ויש מי שנהג לעשות לימוד לביל ל"ג לעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפורזים בזוהר ואדרא זוטא, והוא מנהג יפה".

נקודה למחשבה: